

Oppsummering fra møte i arbeidsgruppe for studentflyt og frafall i høyere utdanning

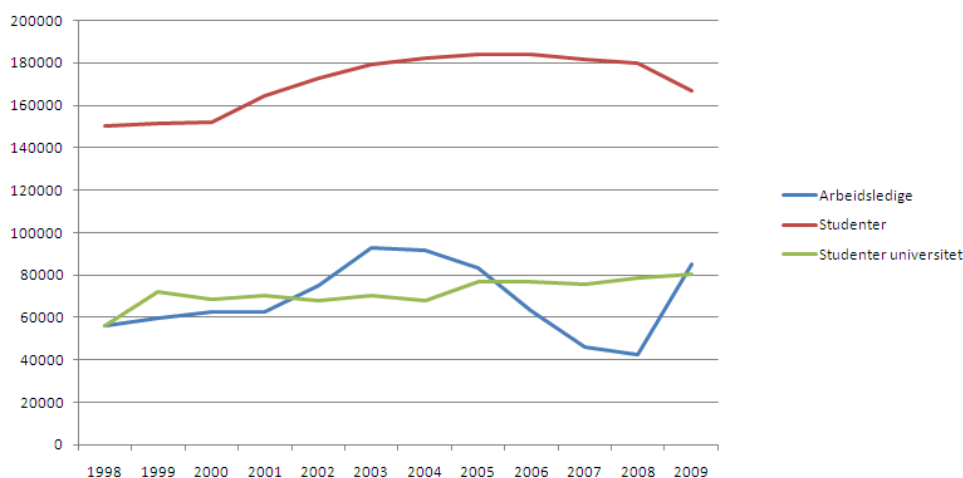
Dato: 4. februar 2010 klokken 09.00 - 16.00, i NSDs lokaler i Harald Hårfagres gate 29, Bergen

Tilstede:

Benedicte Løseth, NSD
Espen Dybwad Kristensen, UiT
Jo Ese, HiØ
Helge Sigurd Hansen, UiO
Magne Rasch, HiBO
Eirik Lien, NTNU
Grethe Nilsen, HiO
Tove Sneås Skauge, NLA
Inger Setnes, UiO
Frøydis Strøm, UiB

Møtet startet innledningsvis med en oppsummering av de viktigste punktene fra forrige møte. Institusjonene har ulike forutsetninger både når det gjelder økonomi, rekruttering av studenter og organisering av studietilbud både faglig og administrativt som har betydning for ulike innfallsvinkler om dette tema. For å gi gruppen en bred innføring og oversikt over arbeidet som foregår ved institusjonene på feltet var det satt opp en agenda med ett tett program av innledere fra gruppens medlemmer.

Innledningsvis fikk gruppen også presentert en oversikt som viste en overordnet sammenheng mellom studenttallsutviklingen og arbeidsledighet (som var etterspurt fra forrige møte)

Kilde: DBH studentdata og NAV/SSB arbeidsledighet (per 4.02.10)

Først ut var NTNU som fokuserte hvem de frafallne er og viste til at definisjonen får betydning for spørsmålet om en student har sluttet / frafalt /tatt pause eller lignende. Et sentralt poeng var at institusjonen har et ønske om at studentene skal oppføre seg på en bestemt måte som kanskje ikke er tråd med utdanningsønskene for studentene. Den nye studiestrukturen etter kvalitetsreformen ble særlig trukket frem som en potensiell forklaring på at studentene i dag også kan blir presset inn i en utdanningsstruktur som gjør at man flytter på seg eller ikke fullfører løpet man er tatt opp til. Eirik Lien fra NTNU pekte videre på at begreper om frafall og studentflyt ser forskjellig ut fra;

- KDs sin side / Nasjonalt perspektiv
- Institusjonen på overordnet nivå
- Fakultetet og studieprogrammet /fagområdet sin side
- Studentene selv

Hva som er problempunktet vil avhenge av disse forskjellige ståstedene og ulike interessene. I et nullsum perspektiv vil i mange tilfeller frafall et sted bety tilførsel av studenter andre steder.

Gruppen hadde en diskusjon rundt dette og kom med innspill til at avgrensning rundt begrepene også bør sees i sammenheng med Lånekassen. Hva er tidspunktet for at studentene regnes som sluttet / frafalt. Dette skal undersøkes til neste møte. Videre var gruppen enig i at frafallsbegrepet er et svært ladet begrep i negativ retning, og er noen av grunnen til behov for en nærmere avklaring og avgrensning av begrepet. Ellers ble det poengtert at kartlegging av begrepet også kan bli klargjørende slik at ulike tilnærminger til begrepet kan brukes i forhold til ulike sammenhenger og ulike analysebehov bare dette kommer tydelig frem.

Gruppen må derfor komme med en avklaring rundt formålet med analysene;

1. Starttidspunktet for når en student regnes som student. Tydelig skille på rekrutteringsfasen og studentfasen.
2. Kartelling av bevegelsene til studentene
3. Hvor mange semester skal det gå for
 - a. det skal registreres en 'bevegelse' i analysen
 - b. vi kan si noe om en student har sluttet

Det viktigste formålet med denne typen analyser er kanskje at institusjonene har et forhold til de mekanismene som føre til frafall og konsekvenser av dette.

På møtet ble det en diskusjon rundt institusjonenes rutiner for terminering av studieretten. HiO praktiserer en ganske streng tilnærming der studenten mister studieretten innenfor samme semester dersom de ikke semesterregistrerer seg eller er i permisjon(o.l). Når det gjelder profesjonsstudiene er dette på mange institusjoner definert i forskriftene slik at det er god kontroll med hvem som har studierett og hvem som mister den. Hvor lenge en student skal få ha studierett er fortsatt en utfordring på flere av institusjonene.

Dette er ulikt alt etter hvilke studier det dreier seg om;

1. Åpne studiene
2. Bachelorgraden
3. Profesjonsstudiene
4. Årsstudium
5. Enkle emner

NTNU hadde et konkret forslag til hvor lenge en student kan være borte fra høyere utdanning uten at det får konsekvenser for statusen som student i denne sammenhengen. Det konkrete forslaget var:

- 1) Bortfall 2 semestre, det vil si at studenten ikke har semesterregistret seg 2 semestre på rad
- 2) Eller, er i permisjon

Høgskolen i Bodø var neste punkt på programmet og presenterte institusjonens innfallsvinkel til analyser om frafall og gjennomføring. Magne Rasch fra HBO la i sine analyser opp til bruk av frafallsbegrepet i vid forstand ved å ta utgangspunkt i gjennomføring i betydningen heltidsekvivalenter og utvikling i studiepoengproduksjonen.

Etter en kraftig nedgang i produksjonen i 2007 ble det satt fokus på å finne ut hvorfor, og for å lage et grunnlag for prognoser fremover. Den utløsende faktor for å starte dette arbeidet var den økonomiske situasjonen ved institusjonen. Følgende frafallsbegreper ble viktige i arbeidet:

- Tilbud og opptaksfasen
- Bekreftet studieplass og faktisk oppmøte
- Fange opp de som ikke har en ønsket eller forventet studieprogresjon.

Det ble laget en prognosemodell for forventet studiepoengproduksjon basert på gjennomsnittlig studiepoengproduksjon fra de to foregående semester, sammen med registrerte studenter og forventet fullføring av grader sammen med forventet opptak og forventet frafall. Det forventede frafallet i denne modellen lå i snitt på rundt 17 %. Dette resulterte i dokumentet 'handlingsrommet'¹ som er basert på hva frafall vil medføre av begrensinger i handlingsrommet som følger av økonomiske innskrenkninger.

Dokumentet fokuserer på to kritiske faktorer som henger sammen – rennomè; fakultetene, fagmiljøene og studentene, og økonomi. Basert på dette ble det satt i gang en rekke tiltak for å bedre ivareta studentene (som mentorordning der nye studenter ble koplet med erfarne studenter og også en faglig fadderordning.) Resultatet har vært oppsiktsvekkende positiv, og den økonomisk nedgangen er snudd om.

Virkeligheten på institusjonene er svært forskjellig og derfor er også ulike innfallsvinkler relevant i arbeidet med disse analysene.

Universitetet i Oslo har jobbet ut i fra en studiekvalitativ tilnærming. Helge Sigur Hansen presenterte for gruppen at formålet med analysearbeidet har vært å identifisere årsaker til frafall og tilrettelegge institusjonens rammebetingelser slik at studentenes betingelser for å klare seg bra er best mulig. – Da har i hvert fall institusjonen gjort det de kan gjøre, så er det opp til studentene.

Analysene har hatt et studieprogramperspektiv med en forutsetning om at den viktigste faktoren for å beholde studentene er sosial integrering i studiene, og analysefokuset har vært å følge studentene på det samme programmet. Resultatene så langt har vist at ca. 30 % av studentene fullfører en grad på det studieprogrammet de startet på. UiO² forklarer de resterende prosentene med intern mobilitet mellom andre studieprogrammer ved UiO, og overgang til andre institusjoner slik at studentene fullfører en grad andre steder.

¹ vedlagt i Sluttrapport vedlegg 5.

² Analysen er basert på 8 utvalgte studieprogrammer ved SV- og HF -fakultetet.

Steinar Vestad fra Universitet i Bergen var invitert for å få belyst et bredt spekter av innfallsvinkler. Han innledet med å problematisere litt om hva som er problemet knyttet til frafall og studentflyt. Er det et problem eller et uttrykk for et problem for;

- Studiekvaliteten
- Dimensjoneringen av studietilbudet og studieprogrammene
- Fremskrivning av studenttallet for å lage prognoser for hvor mange som er igjen på et studieprogram ved studieslutt.
- UiB har sett på behovet for fleksibilitet i studieløpet, og det er helt konkret opprettet flere årsstudium for å gi et mer fleksibelt utdanningstilbud enn det 3 årige bachelorløpet.

Når blir det et problem for UiB som institusjon?

- Forsinkelser i forhold til normert plan
- Heltidsstudenter versus deltidsstudenter
- Bør man gi flere tilbud enn de som begynner på et studium – altså overdimensjonere studietilbudet for å kompensere for frafall?

Det er et problem når forholdet mellom ressurser som settes inn i studiene (også studiekvalitetsmessige), og det en får ut av det. Særlig dersom tilbudet ikke er tilpasset studentenes ønsker (enten faglig eller sosialt). Et viktig fokus er å kartlegge; Hva må man ha i bunnen for få ut i produksjon om 5 år. Enten i form av gradsstudenter eller i studiepoengproduksjon. Og dersom man tenker i kostnadskategorier – bør man sette inn ressursene der utslaget er høyest (f. eks for studenter i finansieringskategori A)? I dette arbeidet ligger også en kostnadsvurdering av studiekvalitative tiltak – et generelt frafall kan være ' greit/naturlig.' Master frafall blir ansett som mer alvorlig.

Universitetet i Tromsø viste analysearbeidet som har vært gjort på institusjonen. Espen D. Kristensen påpekte at de ønsket å få fremstille frafall i DBH på en slik måte at det kan brukes i det videre arbeidet ved institusjonene. Kriteriet for å være med i analysen deres er at studenten har en studierett på et studieprogramprogram.

Problemstillinger: Dersom studentene har byttet til et annet studieprogram i løpet av studieforløpet er de med på to programmer. Dette gjør det vanskelig å beregne fullføringsgraden og gjennomføringstiden på programmene.

Hva med de studentene som ikke semesterregistrer seg ved UiT fordi de ikke skal ta eksamen ved UiT, men ved et annet lærested.

I beregningen av gjennomføringstiden må man vel må trekke fra de semestrene studentene ikke har studert på grunn av lovlig permisjon.

Flere i gruppen påpekte at alle studenter med studierett må semesterregistrere seg uavhengig av om de har eksamen inneværende semester. Bør det utvikles forslag til felles interne rutiner for dette?

Avrunding

Gruppen skal til neste møtet ha klart et forslag til en avgrensning av de viktigste begrepene.

- Definisjon/avgrensning av en studentbegrepet
- Avgrensning av når en student slutter
- Forslag til avgrensning av permisjonsbegrepet
- Avgrensning på studenter som går ut og inn av systemet – når skal vi sette grensen (Ute 1 år, 2 år, ..10 år)

Til neste møte skal arbeidsgruppen gjennomgå førsteutkastet til en sluttrapport og gruppens medlemmer sender inn forslag til avgrensninger. DBH sender ut et førsteutkast som alle skal skrive sine forslag inn i og sender inn ca. 10 dager før neste møte. DBH koordinerer tilbakemeldingen for en felles gjennomgang i neste møte.

NSD/DBH Benedicte Løseth

Vedlegg

Møte- og fremdriftsplan:

Fredag 6. november 2009	Oppstartsmøte.
Torsdag 4. februar 2010	Ulike innfalsvinkler til begrepene studentflyt og frafall. Diskusjon.
Torsdag 6. mai 2010	Et forslag/første utkast fra gruppen til en felles forståelse av begrepene.
Torsdag 2. september 2010	Presentasjon av arbeidet med analyserapporten i DBH. Praktisk gjennomføring av en mulig felles tilnærming, og et felles analyseopplegg.
Torsdag 28.oktober 2010	Ferdig utredning og rapportskrivning om gruppens arbeid.